

نعل وارونه روسها برای کسب اعتبار از دست رفته

ایراس:

پس از سفر هوگو چاوز، رئیس جمهور ونزوئلا به روسیه در روز شنبه 24 مهر ماه و انعقاد قرارداد همکاری‌های جدید در امور انرژی هسته‌ای و خرید ادوات نظامی، رسانه‌های روسی از احتمال فروش سامانه دفاع ضد موشکی اس 300 به ونزوئلا خبر دادند. ایگور کوروتچنکو، مدیر مرکز مطالعات تجارت جهانی اسلحه به خبرگزاری ریانوواستی گفت که سیستم‌های موشکی پدافند هوایی اس 300 که قرار بود به ایران تحویل داده شود، ممکن است به ونزوئلا واگذار گردد. کوروتچنکو گفت: کاراکاس به دلیل تصمیم هوگو چاوز رئیس جمهور ونزوئلا درباره ایجاد سیستم جامع و چندلایه‌ای پدافند هوایی، علاقه و توجه زیادی به سیستم‌های کوتاه برد، میان برد و دوربرد پدافند هوایی روسیه نشان می‌دهد و بعید نیست سیستم‌های اس 300 در نظر گرفته شده برای ایران به ونزوئلا عرضه شوند.

پیشینه بحث

به گزارش مطبوعات روسیه قرارداد عرضه سیستم‌های "اس 300" از سوی روسیه به ایران در آذرماه 1384 (دسامبر 2005) امضا شده بود بر اساس این قرارداد روسیه قرار بود پنج گردان از موشک‌های اس 300 را در اختیار ایران قرار دهد. بر اساس سازمان‌دهی روسها هر گردان دارای 8 تا 12 دستگاه پرتاب و هر دستگاه پرتاب شامل 4 موشک اس 300 می‌شود. پیشتر روسیه به ایران مجموعه‌های ضد هوایی موشکی "تور-ام 1" را با برد 12 کیلومتر و ارتفاع 6 کیلومتر عرضه کرده بود. سیستم‌های اس 300 ویژه دفاع از سامانه‌های صنعتی، نهادهای دولتی، پایگاه‌های نظامی و مقرهای فرماندهی در برابر حملات جنگنده‌های دشمن هستند. به گفته منابع روسیه سیستم پدافندی اس 300 قادر به نابودسازی اهداف بالستیک بوده و از قابلیت واردسازی ضربه به اهداف زمینی نیز برخوردار است. تازه‌ترین مدل سیستم اس 300 می‌تواند هواپیماهای دشمن را در فاصله 150 کیلومتری و ارتفاع 27 کیلومتری نابود کند. این سیستم قادر است در یک زمان دو موشک به سوی هواپیمای متجاوز شلیک نماید. این موشک هفت و نیم متری با وزن 1800 کیلو قادر است دوازده هدف را هم زمان تعقیب کند و حداقل به شش هواپیمای متجاوز شلیک نماید.

این موشک با برد 150 کیلومتر در کلاس موشک‌های میان برد محسوب می‌شود که با جابجایی سریع می‌تواند خود را از مورد هدف قرار گرفتن مصون نماید. "سرگئی چمزوف" رییس سازمان "روس تکنولوژیا" روز پنجشنبه 15 مهر 1389 به خبرنگاران اطلاع داد که روسیه فقط به ایران پیش پرداختی که بابت خرید سیستم‌های "اس300" از سوی تهران پرداخت شده بدهکار است و هیچ غرامت دیگری به خاطر امتناع از قرارداد در نظر گرفته نشده است. وی گفت: "ما 166,8 میلیون دلار بابت این قرارداد پیش پرداخت دریافت کرده بودیم و بر اساس بند فورس‌ماژور" این قرارداد موظفیم که این پیش پرداخت را باز گردانیم. ما ذره‌ای بیش از آن پرداخت نخواهیم کرد." آنطور که چمزوف تاکید کرد، فورس‌ماژور در این قرارداد، قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد محسوب می‌شود که بر اساس آن "دمیتری مدویدیف" رییس جمهوری روسیه حکمی صادر کرد

وی تاکید کرد: "به همین خاطر ما قرارداد مذکور را فسخ کرده و کل مبلغ پیش پرداختی را که دریافت کرده بودیم، پس خواهیم داد" وی در پایان خاطر نشان ساخت: "بحث هیچ غرامتی در میان نیست." مدویدیف رئیس جمهوری روسیه در روز چهارشنبه 31 شهریور 1389 فرمانی را امضا کرد که برطبق آن تحریم‌های تکمیلی بر ضد ایران بخاطر امتناع از قطع غنی سازی اورانیوم اعمال می‌شود. بر اساس این فرمان رئیس جمهوری روسیه، سیستم‌های اس300 بخاطر اجرای قطعنامه 1929 شورای امنیت سازمان ملل به ایران تحویل نخواهد شد. سردار وحیدی وزیر دفاع در پاسخ به این اقدام غیر دوستانه رئیس جمهوری روسیه با ابراز امیدواری از اینکه روسها در انتخاب مسیر خود مسیر مستقلی را انتخاب کنند، با اشاره به گذشت 6 ماه از قطعنامه 1929 اظهار داشت: قطعنامه 1929 هیچ صراحتی درباره موشک‌های پدافند هوایی ایران ندارد و استناد به آن بعد از شش ماه، منطقی به نظر نمی‌رسد.

روسیه به خوبی می‌داند این اقدام آنها علاوه برآنکه به حیثیت بین‌المللی مسکو لطمه جدی وارد می‌سازد در عمل این امکان را برای ایران فراهم می‌کند تا از طریق حقوقی بابت اجرا نشدن تعهدات روسیه غرامت لازم را کسب کند. بنابراین آقای چمزوف بهتر از هر کسی می‌داند پس دادن پیش پرداختی که بیش از پنج سال از تحویل آن سپری شده است نمی‌تواند همه چیز را جبران کند روسیه باید حداقل خسارات مادی و معنوی این اقدام را جبران کند و در غیر این صورت وارد دعوی حقوقی بی‌سابقه‌ای با ایران در مجامع بین المللی خواهد شد.

تحلیل سخنان آقای کوروتچنکو
سخنان این مقام روسی از سه جنبه جالب توجه است:

1- روس‌ها که از اعلام خبر درخواست ایران برای پرداخت غرامت بابت بدعهدی شان حسابی برآشفته‌اند با اعلام این خبر می‌خواهند نشان دهند هنوز اعتبار جهانی آنها زیر سؤال نرفته و برای فروش سلاح‌های خود مشتری دارند، اما جالب است که او بصورت ناشیانه در ادامه سخنان خود گفته است: " اکنون مسأله پیدا کردن خریدار برای 5 گردان اس300 به ارزش 800 میلیون دلار که توسط ایران سفارش داده شده بود، در دستور کار قرار دارد و ممکن است ونزوئلا چنین خریداری شود." بیان این مطلب یعنی آنکه روسیه برخلاف آنچه که وانمود می‌کند، خریداران زیادی برای موشک‌های پدافندی خود ندارد و مجبورند برای جبران غرامتی که باید بر اساس قرار داد امضاء شده به ایران بپردازند، به دنبال فروش پنج گردان موشک‌های روی دست مانده اش به متحدان خود متوصل شده‌اند.

2- تا کنون آقای وحیدی وزیر دفاع ایران و چند مقام نظامی دیگر سپاه چند بار اعلام کردند، ایران با دستیابی به تکنولوژی ساخت موشک اس300 موشک‌های مشابه انرا ساخته و در سالروز جنگ تمحیلی عراق علیه ایران در 31 شهریورامسال چند فروند شبیه این نوع موشک در روزه نیروهای مسلح به نمایش درآمد. در همین باره روزنامه اینترنتی روسی "گازیتا.رو" نوشت: " ایران به جهانیان سیستم دفاع ضد موشکی ساخت خود را نشان داد که باید جاگزین سیستم‌های اس300 روسی شوند که تا کنون نیز به ایران عرضه نشده‌اند. کارشناسان روسی یقین دارند که ایرانیان مستقلانه توان لازم را برای ساخت سیستم‌های روسی دفاع ضد موشکی را ندارند، اما می‌توانند مشابه سیستم‌های موشک چینی (اچ کیو9) را که چین به ایران فروخته بود، بسازند." پیش از این خبرگزاری ریانوواستی روز شنبه 14 فروردین 1389 به نقل از ایگور آشوربیلی "مدیرکل دفتر طراحی شرکت پدافند هوایی "آلماز آنتی" گفت: "روسیه به قرارداد عرضه 15 گردان پدافند موشکی "اس300" گرامبل به چین عمل کرد. ما همین الان به بزرگترین قرارداد عرضه 15 گردان از جدیدترین سیستم‌های دفاع ضد هوایی (اس300) به چین عمل کردیم."

چندی پیش روزنامه روسی زبان ترود با انتقاد از دولت متبوع خود به خاطر از دست دادن بازار ایران در موضوع سامانه اس300 نوشت: به زودی چین این سامانه‌ها را در اختیار ایران قرار می‌دهد و بازار ایران را از آن خود خواهد کرد. چین در سال 2004 تعدادی از سامانه‌های اس300 گرامبل روسیه را با کپی برداری از فن آوری سامانه شد. در سال‌های اخیر S-300P پاتریوت آمریکایی موفق به ساخت سامانه موشکی پیشرفته HQ-10 یکی از سیاست‌های صدور تسلیحات نظامی چین، بازاریابی برای سامانه دفاع

موشکی مذکور بوده است. در واقع انتشار اینگونه اخبار روسیه را برآن داشته است تا نشان دهد ساخت این نوع موشک در ایران را جدی نمی گیرد. علاوه برآن متقابلا سعی دارد با انتشارخبرهایی که حکایت از فروش موشکهای اس 300 به سایر کشورها دارد، تا حدودی بر موج خبری ناشی از بد عهدی روسیه سوار شود.

3- وارد شدن ونزوئلا که هم مناسبات خوبی با ایران و روسیه دارد دراین ماجرا، بدون علت نیست. چاوزکه روز دوشنبه وارد ایران می شود در واقع می تواند نقش واسطه را برای رساندن این موشکها به ایران بصورت غیر مستقیم ایفا کند. به این ترتیب روسیه از فشار اسرائیل و امریکا رها می شود و ایران نیز به هدف خود که دستیابی به این موشک دفاعی است می رسد. برای ونزوئلا هم علاوه بر تحکیم مناسبات دوستانه متقابل، احتمالا به امتیازات جدیدی در همکاری های دفاعی با هر دو کشور، هدفگذاری شده است. البته معلوم نیست مشکل انتقال این تجهیزات چگونه برطرف خواهد شد.